

CAMP DAVID PEACE PROPOSAL OF JULY, 2000

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS

For a Map of the Camp David Proposal: http://www.nad-plo.org/maps/camp_david.html

HEBREW TRANSLATION

הצעות השלום של קמפ-דיוויד, יולי 2000

שאלות שמרבים לשאול

1 מדוע דחו הפלסטינים את הצעות השלום בקמפ-דיוויד?

כדי להגיע לשלום צודק ויציב בין העם הישראלי והעם הפלסטיני, חייבות להתקיים שתי מדינות בנות-קיימא ועצמאיות, החיות זו לצד זו כשכנות שוות. הצעות ישראל בקמפ-דיוויד, שמעולם לא הוגשו בכתב, לא אפשרו את קיומה של מדינה פלסטינית עצמאית ובת-קיימא, שכן הם דרשו את חלוקת השטח הפלסטיני לארבעה קנטונים נפרדים לחלוטין, מוקפים, וממילא נשלטים, על-ידי ישראל. הצעות קמפ-דיוויד התכחשו גם לזכותם של הפלסטינים לשלוט בגבולותיהם, במרחב האווירי שלהם ובמקורות המים שלהם, ובו בזמן נתנו לגיטימציה והרחיבו את ההתנחלויות הישראליות הבלתי חוקיות בשטח הפלסטיני. הצעות ישראל בקמפ-דיוויד היו למעשה ארגון מחדש של הכיבוש הצבאי, ולא סיומו.

2 האם ישראל לא הציעה לפלסטינים כמעט את כל השטחים שכבשה ב 1967?

לא. ישראל ביקשה לספח כמעט 9% מהשטח הפלסטיני הכבוש, ובתמורה הציעה 1% משטח שלה. בנוסף, ישראל ביקשה לשלוט על 10% נוספים מהשטחים הפלסטינים הכבושים, באמצעות "הכירה לטווח ארוך". כך או אחרת, השאלה אינה שאלת האחוזים. זוהי שאלת העצמאות ויכולת הקיום של המדינה. בבית כלא למשל, 95% מהשטח מיועד לאסירים – התאים, הקפיטריה, חדר הכושר, והמתקנים הרפואיים – אך ה 5% הנותרים הם כל מה שדרוש לסוהרים כדי לשלוט באוכלוסיית האסירים. בדומה, הצעות קמפ-דיוויד אמנם הגדילו את תאי האסירים הפלסטינים, אך לא היה בהם כדי לסיים את השליטה הישראלית על האוכלוסייה הפלסטינית.

3 האם הפלסטינים קיבלו את עקרון חילופי השטחים?

הפלסטינים היו (ועודם) מוכנים לשקול כל רעיון שעולה בקנה אחד עם העיקרון של שלום צודק המבוסס על החוק הבינלאומי ועל שוויון בין העם הישראלי והעם הפלסטיני. הפלסטינים אכן שקלו את רעיון חילופי השטחים, אך טענו שחילופים שכאלה חייבים להיות מבוססים על יחס של 1:1, ויכללו אדמות דומות בערכן, באזורים סמוכים לגבולות פלסטין וסמוכים לאזורים שישאל ביקשה לספח לעצמה. הצעת ישראל לחילופים ביחס של 9:1 (לטובת ישראל) נתפסה כלא הוגנת במידה המעמידה בספק רציני את המחויבות הישראלית לפשרה טריטוריאלית הוגנת.

4 איך הוצגה הטריטוריה של המדינה הפלסטינית בהצעות ישראל?

ההצעה הישראלית חילקה את פלסטין לארבעה קנטונים מוקפים בשליטה ישראלית: צפון הגדה, מרכז הגדה, דרום הגדה ורצועת עזה. מעבר מקנטון אחד למשנהו היה מחייב מעבר בשטח ריבוני של ישראל, וכתוצאה מכך מכפיף תנועת פלסטינים בתוך מדינתם העצמאית לשליטה ישראלית. הכוונה לשליטה לא רק בתנועת בני אדם, אלא גם בתנועת סחורות, ובכך למעשה תוכפף גם הכלכלה הפלסטינית לשליטת ישראל. לבסוף, הצעת ישראל הותירה את השליטה על כל הגבולות הפלסטינים בידי ישראל, והשאירה בכך ביד ישראל לא רק את השליטה על תנועת אנשים וסחורות בתוך המדינה, אלא גם על תנועה בינלאומית. מדינה פלסטינית כזו תזכה לפחות עצמאות מזו שזכו לה הבנטוסטנים תחת ממשלת האפרטהייד בדרום אפריקה.

5 מה הוצע לגבי מזרח ירושלים בהצעות ישראל?

הצעות קמפ-דיוויד תבעו מהפלסטינים לוותר על כל תביעה לגבי החלקים הכבושים של ירושלים. ההצעה הייתה מאלצת את הפלסטינים להכיר בסיפוח הישראלי של כל מזרח ירושלים הערבית. בשיחות שנערכו לאחר קמפ-דיוויד ניתן היה להבין שישראל הייתה מוכנה להכיר בריבונות פלסטינית על שכונות פלסטיניות מבודדות בליבה של מזרח ירושלים, אך שכונות אלה היו נותרות מוקפות בהתנחלויות ישראליות בלתי חוקיות ומפורדות לא רק האחת מהשניה, אלא גם מיתר המדינה הפלסטינית. למעשה, הצעה כזו הייתה יוצרת גטאות פלסטיניים בלב ירושלים.

6 מדוע הפלסטינים לא הציגו מעולם הצעה כוללת משלהם להסדר הקבע, בתגובה להצעות ברק?

המסגרת להסדר הכולל לסכסוך הישראלי פלסטיני מעוגנת בהחלטות מועצת הביטחון 242 ו-338 שנתקבלו על-ידי שני הצדדים בפסגת מדריד ב-1991, ומאוחר יותר בהסכמי אוסלו ב-1993. מטרת המשא ומתן היא ליישם החלטות או"ם אלה (הקוראות לנסיגה ישראלית מהאדמות שנכבשו בכוח על-ידי ישראל ב-1967) ולהגיע להסכם על נושאי הסדר הקבע. במספר מקרים מאז קמפ-דיוויד, במיוחד בשיחות טאבה – הציג הצוות הפלסטיני את תפיסתו לגבי פתרון הסוגיות המרכזיות. יחד עם זאת, יש לזכור שישראל והפלסטינים נמצאים בעמדה שונה. ישראל מצפה לוותורים נרחבים מהפלסטינים; היא רוצה לספח טריטוריה פלסטינית, ובכלל זה את מזרח ירושלים; להחזיק בזכויות על מקורות מים של הפלסטינים בגדה המערבית; לשמר עמדות צבא על אדמה פלסטינית; ולשלול מהפליטים הפלסטינים את זכותם לשיבה. ישראל מצידה לא הציעה ויתור אחד משטחה או מזכויותיה. הפלסטינים, מן הצד השני, מבקשים להקים מדינה ריבונית ובת-קיימא על אדמתם שלהם, להביא לנסיגת הצבא ופירוק ההתנחלויות הישראליות (המוכרות בעולם כולו כבלתי חוקיות), ולהבטיח את זכותם של הפלסטינים לחזור לבתים מהם אולצו לברוח ב-1948. למרות שהנושאים והנותנים מטעם הפלסטינים היו מוכנים להכיר בצרכים הלגיטימיים של ישראל בהקשר זה, במיוחד בכל הקשור לביטחון ולפליטים, זהו תפקידה של ישראל להגדיר מהם הצרכים הללו ולהציע כיצד יענו באופן המצומצם ביותר.

7 מדוע התמוטט תהליך השלום דווקא ברגע שהושגה התקדמות משמעותית לקראת הסכם הקבע?

הפלסטינים באו לתהליך השלום מתוך הבנה ש: (1) הוא יבטיח שיפורים מוחשיים בתנאי חייהם במהלך תקופת הביניים; (2) תקופת הביניים תהיה קצרה יחסית, קרי חמש שנים; (3) הסכם קבע יביא ליישומן של החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338. אך תהליך השלום לא הביא ולו לאחד מאלה. נהפוך הוא, הפלסטינים המשיכו לסבול מהגבלות מרחיקות לכת עוד יותר על תנועותיהם ואלה אף החריפו. בנוסף, חלה הידרדרות חמורה במצבם הכלכלי. ההתנחלויות הישראליות התפשטו בקצב חסר תקדים, והחלוקה לרסיסים של רצועת עזה והגדה המערבית הלכה והחריפה כתוצאה מסלילתם של "כבישים עוקפים" למתנחלים ופריסתם של מחסומים צבאיים נוספים. שוב ושוב לא קוימו תאריכי יעד ליישום הסכמים. בסיכומו של דבר, הפלסטינים לא חשו שם "התקדמות" מבחינת חייהם היום-יומיים.

יחד עם זאת, מה שקעקע בצורה מכרעת את התמיכה הפלסטינית בתהליך השלום היה האופן בו הציגה ישראל את הצעתה. בקמפ-דיוויד טרם כניסתו לסבב הדיונים הראשונים על סוגיות הסדר הקבע, חזר ברק בפומבי שוב ושוב על איומיו ש"הצעתו" תהיה ההצעה הסופית של ישראל, ושאם לא תתקבל, ישראל תשקול ברצינות "הפרדה חד צדדית" (למעשה, כפיית הסדר). הפלסטינים חשו נבגדים על-ידי ישראל, שהתחייבה בתחילת תהליך אוסלו לשים קץ לכיבוש האדמות הפלסטיניות בהתאם להחלטות מועצת הביטחון 242 ו-338.

8 האין האלימות שפרצה בעקבות קמפ-דיוויד הוכחה לכך שהפלסטינים אינם רוצים לחיות בשלום עם ישראל?

הפלסטינים הכירו בזכותה של ישראל להתקיים בוועידת אלג'יר ב 1988, ואישרו מחדש הכרה זו במספר הזדמנויות, כולל במדריד ב 1991, ובאוסלו ב 1993. יחד עם זאת, עדיין לא נשמעה הצהרה ישראלית רשמית וברורה על זכותה של מדינת פלסטין. העם הפלסטיני המתין בסבלנות מאז ועידת מדריד ב 1991 לחופש ולעצמאות, למרות המדיניות העקבית של ישראל לקבוע עובדות בשטח על-ידי הקמת התנחלויות חדשות בשטחים הכבושים (יחידות דיור ישראליות בשטחים הכבושים – לא כולל מזרח ירושלים – גדלו ב 52% מאז הסכם אוסלו, ואוכלוסיית המתנחלים, כולל זו שבמזרח ירושלים, יותר מהוכפלה). הפלסטינים אכן מבקשים לחיות בשלום לצד ישראל, אך שלום שכזה חייב שיהיה הוגן – לא שלום בלתי הוגן שנכפה על-יד הצד החזק על הצד החלש.

9 האין כישלונה של קמפ-דיוויד מוכיח שהפלסטינים פשוט אינם מוכנים לפשרה?

הפלסטינים כבר הסכימו לפשרה מרחיקת לכת. בהסכמי אוסלו הכירו הפלסטינים בריבונות ישראלית על 78% מפלסטין ההיסטורית (23% יותר ממה שנקבע לישראל בהחלטת האו"ם על תכנית החלוקה בשנת 1947), וזאת בהנחה שיוכלו לממש את ריבונותם על 22% הנותרים. הרב המכריע של הפלסטינים קיבל פשרה זו, אך פשרה נדיבה מאד זו לא זכתה לשום התייחסות בקמפ-דיוויד והפלסטינים נתבקשו "להתפשר על הפשרה" ולעשות ויתורים נוספים למען ישראל. למרות שהפלסטינים יכולים להמשיך ולעשות ויתורים, לא ניתן לצפות משום עם שיתפשר על זכויות היסוד שלו ועל יכולת הקיום של מדינתו.

10 האם נטשו הפלסטינים את פתרון שתי המדינות והאם הם דורשים עתה את כל פלסטין ההיסטורית?

המציאות בתקופה האחרונה הקשיחה ללא ספק את העמדות בשני הצדדים, וקיצונים ישראלים ופלסטינים דורשים את כל פלסטין ההיסטורית. אף על פי כן, אין כל עדות לכך שהרשות הפלסטינית או מרבית הפלסטינים נטשו את רעיון שתי המדינות. עם זאת הפתרון של שתי מדינות נמצא בסכנה רצינית בגלל הבניה הנמשכת של התנחלויות ישראליות וכבישים עוקפים, שמטרתם למנוע את הפרדתם של השטחים הפלסטינים מישראל. ללא הפסקת פעילות ההתנחלות, עלול פתרון שתי המדינות להפוך לבלתי ישים. המציאות גורמת כבר עתה לכמה מהאינטלקטואלים ואנשי האקדמיה הפלסטינים לטעון שישראל לעולם לא תאפשר לפלסטינים ליהנות ממדינה בת-קיימא ושעל הפלסטינים להתמקד במאבק להשגת זכויות שוות לאלה של הישראלים כאזרחי מדינת ישראל (כלומר, לחתור למדינה זו לאומית דמוקרטית).

11 האין זה בלתי הגיוני מצד הפלסטינים לדרוש את שיבתם הבלתי מוגבלת של כל הפליטים לישראל?

נושא הפליטים מעולם לא נדון ברצינות בקמפ-דיוויד, מכיוון שראש הממשלה ברק הצהיר שישראל אינה נושאת בכל אחריות לבעיית הפליטים או לפתרונה. מובן מאליו שלא יתכן פתרון כולל לסכסוך הישראלי-פלסטיני ללא פתרון לאחת מהסוגיות המרכזיות שבו: מצוקתם של הפליטים הפלסטינים. זכות מוכרת היא בחוק הבינלאומי, שאזרחים שלא היו מעורבים במעשי לחימה ונאלצו לברוח במהלך סכסוך, זכאים לשוב לאחר שהסכסוך נסתיים. אך הכרה ישראלית בזכות השיבה אין משמעותה שכל הפליטים אכן ישובו. מה שנחוץ לצד הכרה שכזו היא גיבוש אפשרויות בחירה. פליטים פלסטינים רבים עשויים להעדיף (1) ישוב מחדש במדינות שלישיות; (2) ישוב מחדש במדינה פלסטינית עצמאית; (3) נורמליזציה של מעמדם המשפטי במדינות בהן הם נמצאים עתה. בנוסף, זכות השיבה יכולה להיות מיושמת בשלבים, תוך התחשבות בחששות הדמוגרפיים של ישראל.